

CURRICULUM VITAE

Naam: Shakespeare (alias De Zwaan van Avon)

Voornaam: William

Geboren: 23 april 1564 in Stratford upon Avon

Overleden: 23 april 1616 in Stratford upon Avon

Beroep vader: Handschoenenmaker

Opleiding: Latijnse school

Beroep: Acteur, dichter, toneelschrijver

Burgerlijke staat: Gehuwd met Ann Hathaway, met wie hij drie kinderen kreeg

Hoofdwerven: Richard III (1591), Midzomernachtsdroom (1595), Hamlet (1601), Othello (1604), Koning Lear (1605), Macbeth (1606), De Storm (1611)

Thema: Het Leven Zelf

Beroemdste regel: "To be or not to be"

Biografie: Ogburn, Charles: *The Mysterious Shakespeare*, McLean 1992. O'Connor, Garry: *William Shakespeare; A Life*, Londen 1992.

Bijzonderheden: Heeft hij wel bestaan? Er wordt al 400 jaar gestreden over deze vraag. Was de auteur van zijn meesterwerken misschien Francis Bacon, of Edward de Vere, of The Earl of Southampton? Zullen we het ooit zeker weten? Wat we wel zeker weten is dat hij de beroemdste toneelschrijver ter wereld is. Bijna al zijn toneelstukken zijn verfilmd, Hamlet het vaakst. Bijvoorbeeld in 1948 door Laurence Olivier, in 1964 door Grigori Kosintsev en in 1997 door Kenneth Branagh. Er bestaan opera's, balletten, tekenfilms en stripboeken van zijn werk, kortom: hij leeft.

AFSCHEID

HAMLET

Shakespeare

Hamlet is hét familiedrama bij uitstek, misschien wel het beroemdste toneelstuk ter wereld. Prins Hamlet heeft zijn vader, Koning Hamlet, niet opgevolgd toen deze stierf, maar is opzij geschoven door zijn oom Claudius die daarop is getrouwd met Koningin Gertrude, Hamlets moeder. De geest van Koning Hamlet vertelt Hamlet dat hij vermoord is door zijn broer Claudius en smeekt hem wraak te nemen. Hamlet weet niet zeker of hij de geest kan geloven, en wendt waanzin voor om er achter te komen of die de waarheid sprak. Koning Claudius geeft zijn raadsheer Polonius opdracht uit te zoeken of Hamlets waanzin echt of gespeeld is. Polonius gebruikt hiervoor zijn dochter Ophelia als lokaas, omdat zij de geliefde van Hamlet is. Claudius ontbiedt ook twee oude vrienden van Hamlet, Rosencrantz en Guildenstern, om hem te bespieden. Als Hamlet Polonius vermoordt in de veronderstelling dat hij de Koning is, wordt hij verbannen naar Engeland. Hierop wordt Ophelia waanzinnig en sterft. Bij haar begrafenis is haar broer Laertes aanwezig, die zweert wraak te zullen nemen voor de dood van zijn vader en zijn zuster. Hamlet is inmiddels in het geheim teruggekeerd en neemt de uitdaging tot een duel met Laertes aan. De Koning zorgt voor vergif aan de rapier van Laertes en in de wijn van Hamlet. Echter, alles loopt mis: niet alleen Hamlet, ook Laertes wordt dodelijk getroffen, de Koningin drinkt argeloos de vergiftigde wijn en sterft, waarop Hamlet de Koning met zijn laatste krachten vermoordt en zelf sterft: "de rest is... stilte." Het toneel ligt vol doden als Fortinbras, Hamlets opvolger, het kasteel binnenkomt. Hij vraagt om uitleg aan Horatio, Hamlets trouwe vriend, die antwoordt:

"Gij zult horen van duistere daden, bloedig, onnatuurlijk straffen bij toeval, moorden zonder opzet, van dood door sluwheid en geweld bewerkt, en, aan het eind, mislukte plannen, die neerkwamen op het hoofd van de samenzweerders."

In de scène die wij kozen heeft Hamlet net zijn beroemde monoloog 'to be or not to be' uitgesproken als hij Ophelia ziet opkomen met haar gebedenboek. Zij moet Hamlet zijn geschenken teruggeven in opdracht van haar vader Polonius, die zich samen met Claudius achter een wandtapijt verscholen heeft om hen te bespieden. Ophelia weet dat, Hamlet vermoedt het.

In de hal van kasteel Elsenour.

HAMLET

Stil nu! De schone Ophelia!

- Nimf, gedenk in uw gebeden al mijn zonden.

OPHELIA

Edele heer, hoe gaat het u de laatste tijd?

HAMLET

Ik dank u; heel goed.

OPHELIA

Ik heb nog souvenirs van u, die ik al lang terug had willen geven.

Hier... neemt u ze.

HAMLET

Nee, nee, ik niet; ik heb u nimmer iets gegeven.

OPHELIA

U weet heel goed, heer, dat u 't wel gedaan hebt, en met zó zoete woorden dat hun waarde nog groter werd. Hun geur is nu vervlogen, neem ze dus terug; want voor een edele geest verbleekt de rijkste gift wanneer de gever zich arm aan liefde toont. Hier zijn ze, heer.

HAMLET

Aha! ben je kuis?

OPHELIA

Heer!

HAMLET

Ben je mooi?

OPHELIA

Wat bedoelt uwe hoogheid?

HAMLET

Dat als je kuis en mooi bent, je kuisheid geen omgang met je schoonheid zou mogen toestaan.

OPHELIA

Maar, heer, kan schoonheid ooit beter omgang hebben dan met kuisheid?

HAMLET

Jazeker; want de macht van de schoonheid zal de kuisheid eerder in een koppelaarster veranderen, dan dat kuisheid de schoonheid dwingen kan haar te gelijken. Dit was vroeger een paradox, maar nu wordt het door de tijd bewezen. Ik heb je eens liefgehad.

OPHELIA

Ja, heer, dat hebt u me doen geloven.

HAMLET

Je had me niet moeten geloven, want de deugd kan niet zó geënt worden op onze oude stam, dat er geen zweem van overblijft. Ik heb je niet liefgehad.

OPHELIA

Dan ben ik des te meer bedrogen.

HAMLET

Ga in een klooster! Waarom zou je zondaars fokken? Ik mag wel zeggen dat ik vrij deugdzaam ben, maar toch zou ik me kunnen beschuldigen van dingen waarom mijn moeder me beter niet had kunnen baren. Ik ben erg hoogmoedig, wraakzuchtig en eergierig, en ik heb meer wandaden voor 't grijpen dan gedachten om ze uit te drukken, verbeelding om ze vorm te geven of tijd om ze te begaan. Wat moeten kerels als ik ook rond kruipen tussen hemel en aarde? Wij zijn aartsschavuiten; geloof niemand van ons. Maak dat je in een klooster komt! Waar is je vader?

OPHELIA

Thuis, heer.

HAMLET

Laat dan de deuren achter hem dichtdoen, opdat hij nergens anders voor gek kan spelen dan in zijn eigen huis. Vaarwel.

OPHELIA

O hemelse goedheid, help hem!

HAMLET

Mocht je trouwen, dan geef ik je deze vloek als bruidsschat mee: je kunt zo kuis als ijs, zo zuiver als sneeuw zijn, tóch ontkom je niet aan de laster. Ga in een klooster! Vaarwel. Of als je met alle geweld trouwen wilt, trouw dan een idioot, want mannen met hersens weten te goed wat voor monsters je van hen maakt. Naar een klooster; en gauw! Vaarwel.

OPHELIA

Hemelse machten, genees hem!

HAMLET

Ik weet maar al te goed hoe jullie je beschildert. God heeft je een gezicht gegeven, maar jullie maakt je een ander. Je huppelt en trippelt, je geeft Gods schepselen bijnamen en laat je wulpsheid doorgaan voor argeloosheid. Ga weg, ik wil er niets meer van weten; het heeft me gek gemaakt. Ik zeg je, dat er geen huwelijken meer moeten komen. De getrouwden mogen blijven leven - op één na - en de ongetrouwden moeten blijven zoals ze zijn. Naar een klooster! Ga!
(hij gaat af)

OPHELIA

O, wat een edele geest is hier verscheurd!
Oog, tong en zwaard van hoveling, geleerde en krijgsman, hoop en bloem van onze staat, spiegel der zeden, toonbeeld van beschaving, door eerbetoog omringd... voorgoed verloren.
En ik, rampzaligste van alle vrouwen, die honing zoog uit zijn welluidend woord, hoor nu de tonen van dat helder brein verward en schrill als een ontstemde beiaard, en zie het ongeëvenaarde beeld van bloesemende jeugd, verdord door waanzin.
O, wee mij, die gezien heeft wat ik zag, zie wat ik zie!